

УДК 336.71

А. Ю. Тлуста,
к. е. н., доцент, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ
О. С. Савкова,
магістр, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ

МЕТОДИ ВИЗНАЧЕННЯ КРЕДИТНО-РЕЙТИНГОВОЇ ОЦІНКИ БАНКУ

A. Tlusta,
Ph.D., associate professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv
O. Savkova,
Master, Taras Shevchenko National University of Kyiv

THE METHODS OF CREDIT RATING SCORE OF THE BANK

Кредитно-рейтингова оцінка є одним із способів оцінити суб'єкт господарювання з погляду його фінансово-господарського стану, його надійності, можливості розраховуватися з кредиторами та ведення діяльності в майбутньому. Існує безліч методів, підходів щодо такої оцінки, кожен з яких має як свої переваги, так і свої недоліки. В Україні також є методики, які більш поширені в умовах нашої країни, але й вони не є досконалими, особливо, в сучасних нестабільних умовах. Важливо зрозуміти основні проблеми надання кредитно-рейтингової оцінки, щоб виявити ті показники і критерії, які допоможуть винайти той підхід, який буде найкращим в умовах нашої країни.

Credit rating score is one of the methods to evaluate an entity, his financial and economic situation, its reliability, the possibility to pay off creditors and doing business in the future. There are many methods and approaches for such assessments, each of which has its advantages and disadvantages. Ukraine also has methods that are more common in our country, but they are not perfect, especially in the current volatile environment. Therefore, it is important to understand the basic problems of providing credit rating score to identify the indicators and criteria that will help reinvent the approach that is best in our country.

Ключові слова: кредитно-рейтингова оцінка, міжнародне рейтингове агентство, національні рейтингові агентства, система CAMELS, Національна рейтингова шкала.

Key words: credit rating score, International rating agency, national rating agencies, CAMELS system, National rating scale.

ВСТУП

Надання кредитно-рейтингової оцінки набуло поширення досить давно, особливо для таких фінансових установ як банки, адже саме банківські установи нагально потребують визначення рейтингу для того, щоб клієнти, інвестори, регулятори та інші зацікавлені особи мали змогу оцінити ступінь надійності банку та його фінансово-господарський стан. Для України рейтингова оцінка банку є дуже важливим питанням та потребує глибокого аналізу та винайдення дієвої методики.

АНАЛІЗ

ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженню методики визначення кредитно-рейтингової оцінки приділялося багато уваги в наукових працях таких зарубіжних вчених, як Еш С.М., Лернер Ю.І., Миронов Ю.Б., Зачосова Н.В., Баоуракис Г.А. тощо. Серед вітчизняних дослідників та економістів, які розглядали питання кредитно-рейтингової оцінки, також багато видатних вчених: Терещенко О.О., Притула Н.І., Юркевич О.М., Якубенко С.С., Боярко І.М. та інші.

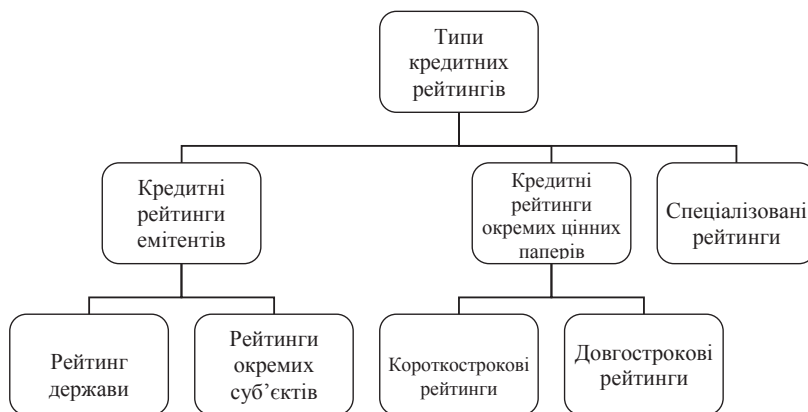

Рис. 1. Типи кредитних рейтингів

Джерело: складено авторами на основі [4].

Проте залишається досить багато невизначених моментів в системах рейтингування, а саме: недосконалість досить багатьох методик розрахунків кредитно-рейтингової оцінки таких, як Положення про порядок визначення рейтингових оцінок за рейтинговою системою CAMELS, методик FIMS, система BAKIS, методика Euromoney тощо.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

У сучасній практиці рейтингової діяльності не існує єдиного загальноприйнятого визначення поняття "кредитний рейтинг" [5, с. 76].

Кредитний рейтинг — незалежна експертна оцінка спеціалізованого рейтингового агентства щодо ступеню кредитного ризику боргового зобов'язання, яка вказує на ймовірність невиконання (непогашення) цього зобов'язання (імовірність дефолту) [11].

Згідно з Законом України "Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні", кредитний рейтинг — це умовний вираз кредитоспроможності об'єкта рейтингування в цілому та (або) його окремого боргового зобов'язання за національною шкалою кредитних рейтингів [7].

Кредитний рейтинг являє собою висновок про майбутню здатність і юридичні зобов'язання емітента здійснити виплати основного боргу і відсотків за цінними паперами, що приносять фіксований дохід, повністю і у визначений термін [5, с. 78].

Окремим елементом кредитно-рейтингової системи є банківський рейтинг, адже це інструмент демонстрації інвестиційно привабливості банку через уміння його менеджменту професійно і прибутково працювати в такій складній сфері, якою є фінансовий бізнес [8, с. 159].

На сьогоденішньому етапі дослідження проблематики процесу рейтингування дослідники виділяють наступні типи кредитних рейтингів (рис. 1).

Кредитний рейтинг може бути змінений, призупинений чи відкликаний у випадку появи нової суттєвої інформації, недостатності необхідної інформації для оновлення рейтингу або з інших причин, які агентство вважатиме достатніми для здійснення таких заходів [11].

При визначенні кредитного рейтингу можливі два підходи: один передбачає оцінку відносної кредитоспроможності, що дозволяє провести порівняння різних емітентів між собою; другий припускає оцінку ризику невиконання власних зобов'язань із присвоєнням відпо-

Таблиця 1. Показники, що враховуються рейтинговими агентствами при рейтингуванні банків

Агентство	Показники
Рейтингове агентство «ІВІ – Рейтинг»	1. Фінансовий стан і показники кредитоспроможності. 2. Рівень чутливості кредитоспроможності до впливу негативних комерційних, фінансових та економічних умов. 3. Рівень попиту на послуги у сфері діяльності. 4. Розміри сегменту ринку, який займає банк. 5. Наявність і дотримання основних напрямів подальшого розвитку банку. 6. Рівень характерних ризиків. 7. Показники ефективності діяльності. 8. Рівень диверсифікації ресурсної бази по кредиторам і клієнтського депозитного портфеля. 9. Якість власного кредитного портфеля банку
Рейтингове агентство Standard & Poor's (США)	1. Бізнес-ризик (страховий ризик, стан галузі, ринкова позиція банку, рентабельність – у тому числі і у порівнянні з конкурентами); 2. Фінансовий ризик (облік і звітність, особливості управління, толерантність до ризику, фінансова політика, достатність грошового потоку, структура капіталу, рівень ліквідності)
Рейтингове агентство «РЮРІК»	Велика система якісних та кількісних характеристик банку. Перелік факторів та методологія аналізу є комерційною таємницею агентства та не підлягає розголошенню
Рейтингове агентство «ЕКСПЕРТ – РЕЙТИНГ»	1. Показники адекватності капіталу. 2. Показники ліквідності. 3. Показники якості активів. 4. Структурні коефіцієнти. 5. Показники ефективності та рентабельності
Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг»	1. Операційне середовище. 2. Позиція банку на фінансовому ринку. 3. Організація системи корпоративного управління. 4. Рівень розвитку ризик-менеджменту. 5. Якість фінансового менеджменту.

Джерело: складено авторами на основі [5].

відної рейтингової оцінки для кожного окремого суб'єкта, що рейтингується.

При другому підході визначення рейтингової оцінки засновано на отриманні банками балів, рівень яких залежить від значення коефіцієнтів як критеріїв оцінки і від ступеня їх відповідності нормативному (оптимальному), кількісно вираженому рівню. Сумарна величина балів за всіма коефіцієнтами дає підставу віднести суб'єкт до того чи іншого класу.

Для запровадження дієвої методики присвоєння рейтингів банкам необхідно використовувати досвід лише надійних рейтингових агентств з доброю репутацією. Цими рейтинговими агентствами, безумовно, є такі, що включені Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) до Державного реєстру уповноважених рейтингових агентств. На цей час до нього включено такі фірми: ТОВ "Рейтингове агентство "ІВІ — Рейтинг", ТОВ "Рюрік", ТОВ "Рейтингове агентство "Експерт — Рейтинг", ТОВ "Кредит-Рейтинг", ТОВ "Українське кредитно-рейтингове агентство", ТОВ "РА "Стандарт-Рейтинг".

До міжнародних рейтингових агентств, які мають право визначати обов'язкові за законом рейтингові оцінки емітентів та цінних паперів входять наступні фірми: Fitch Ratings, Moody's Investors Service, Standard and Poor's та дочірні компанії, які знаходяться під операційним контролем Moody's Investors Service Inc.

Кожне агентство має власні методики визначення кредитно-рейтингової оцінки банку. У таблиці 1 наведені дані щодо показників, які оцінюються найбільш відомими рейтинговими агентствами України.

Серед існуючих зарубіжних методів і моделей оцінки кредитоспроможності виділяють наступні:

1) класифікаційні (статистичні) методи оцінки, до яких належать рейтингові (бальні) системи оцінки та моделі прогнозування банкрутства;

2) моделі комплексного аналізу (на основі "напівемпіричних" методів, тобто які базуються на експертних оцінках аналізу економічної доцільності надання кредиту: "правило 5 C", PARTS, CAMPARI, MEMO RISK, PARSER, система 4FC.

Зарубіжні методики не є адаптованими до вітчизняної економіки і не враховують ряд важливих умов, в яких працюють українські банки, а саме: особливості в системі бухгалтерського обліку і податковому законодавстві, вплив інфляції на формування показників діяльності банку, специфічність національного ринку та інше. Також граничні значення показників, що запропоновані зарубіжними вченими часто є недосяжними для українських банків.

Вітчизняні методики здебільшого базуються на розрахунку фінансових показників, які розраховуються підставі даних фінансової звітності за останній звітний період, в той час як використання якісних характеристик банку (ділова репутація, стан фінансової звітності, характеристика менеджменту, аналіз зовнішнього середовища) є другорядним [9, с. 244].

Окремо необхідно виділити методики рейтингових агентств, які передбачають визначення кредитного рейтингу за рейтинговою шкалою [6].

Під час проведення рейтингової оцінки банку проводиться якісний та кількісний аналіз результатів його фінансово-господарської діяльності, визначається їх відповідність законодавству, стратегія розвитку суб'єкта, його конкурентоспроможність та становище на ринку, кваліфікація та спеціалізація працівників тощо.

Двома базовими підходами присвоєння кредитних рейтингів банкам є: за величиною чистого капіталу та на основі коефіцієнтного аналізу. Чистий капітал розраховується як різниця між експертною оцінкою вартості активів банку та балансовою вартістю його зобов'язань. Вважається, що банк є некредитоспроможним,

якщо його чистий капітал має від'ємне значення. Суттєвим недоліком такого підходу є залежність від якості оцінки вартості активів банку експертами [1].

Фінансові коефіцієнти, які беруться для визначення інтегрального показника, характеризують усі основні позиції фінансового стану банку: структуру капіталу, прибутковість та рентабельність, ліквідність та платоспроможність, оборотність [11].

Дуже важливо те, що при визначенні кредитних рейтингів банків повинні враховувати три складові та значущий вплив цих складових на загальний рейтинг:

- ринкові позиції банку (вага складової 15%);
- фінансовий аналіз (вага складової — 73%);
- управління та ризик-менеджмент (вага складової — 12%) [1].

Такий розподіл впливу аналізу кількісних (фінансових) даних та якісної складової ведення банківського бізнесу є суттєвим та обґрунтованим. Тому високі показники фінансової діяльності банків однозначно свідчать про відповідний рівень менеджменту банку взагалі.

Федеральна резервна система США для експрес-аналізу оцінки депозитної привабливості банку використовує методику FIMS. При складанні рейтингу FIMS розраховується більше ніж 30 коефіцієнтів, основними з яких є якість активів і стан капіталу банку. Для прикладу, у Німеччині центральний банк для визначення надійності діяльності банків використовує систему BAKIS, яка базується на розрахунку 47 коефіцієнтів [5].

Відоме фахове видання Bloomberg здійснює оцінку найсильніших банків світу на основі оцінки таких показників, як відношення капіталу першого рівня до активів зважених на ризик; відношення необслуговуваних активів (з поганою якістю) до загального обсягу активів; співвідношення депозитів до фінансування; коефіцієнт ефективності (порівняння доходів і витрат). Банки оцінюються за кожним із критеріїв, а отримані значення зважуються (ранжируються) та об'єднуються, щоб визначити загальні оцінки банків. Кредитори, що показали збиток протягом звітного періоду або що не пройшли останній стрес-тест Федеральної резервної системи, не включаються до переліку [10, с. 10].

Ще однією з методик щодо визначення рейтингу банків є нагляд за діяльністю банків, що ґрунтується на оцінках ризиків діяльності банків за рейтинговою системою CAMELS, який полягає у визначенні загального стану банку на підставі єдиних критеріїв, які охоплюють діяльність банку за всіма напрямками. Метою оцінки діяльності банків за рейтинговою системою є визначення банків, у яких незадовільний фінансовий стан, операції або менеджмент мають недоліки, що можуть призвести до банкрутства банку та вимагають посиленого контролю з боку служби банківського нагляду Національного банку України і вжиття відповідних заходів для виправлення цих недоліків у діяльності банку та стабілізації його фінансового стану [8, с. 160].

З урахуванням вітчизняної специфіки деякі компоненти CAMELS можна оцінити за даними офіційної звітності, наданої в НБУ, а інші вимагають проведення додаткових перевірок на місцях для отримання споживачами інформації більш точної оцінки. Тому оцінка банку за системою CAMELS є безперервним процесом [3, с. 143].

Іншою методикою, що робить акцент на стійкості банківської установи, а це є об'єктивним мірилом конкурентоспроможності банків, є методика EuroMoney. Її розробила Асоціація комерційних банків Латвії на базі методики розрахунку рейтингу ефективності банків із заміною якісних факторів на показники достатності капіталу, величини балансового капіталу та активів. Інтегральний показник розраховуємо за формулою 1:

Таблиця 2. Національна рейтингова шкала (довгострокові кредитні рейтинги)

Інвестиційні рівні	
uaAAA	Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом uaAAA характеризується найвищою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами
uaAA	Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом uaAA характеризується дуже високою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами
uaA	Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом uaA характеризується високою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Рівень кредитоспроможності чутливий до впливу несприятливих комерційних, фінансових та економічних умов
uaBBB	Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом uaBBB характеризується достатньою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Рівень кредитоспроможності залежить від впливу несприятливих комерційних, фінансових та економічних умов
Спекулятивні рівні	
uaBB	Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом uaBB характеризується кредитоспроможністю нижчою ніж достатня порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Висока залежність рівня кредитоспроможності від впливу несприятливих комерційних, фінансових та економічних умов
uaB	Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом uaB характеризується низькою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Дуже висока залежність рівня кредитоспроможності від впливу несприятливих комерційних, фінансових та економічних умов
uaCCC	Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом uaCCC характеризується дуже низькою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Потенційна вірогідність дефолту
uaCC	Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом uaCC характеризується високою вірогідністю дефолту
uaC	Позичальник очікує дефолт за борговими зобов'язаннями
uaD	Дефолт. Виплата відсотків і основної суми за борговими зобов'язаннями позичальника припинена без досягнення згоди з кредиторами щодо реструктуризації заборгованості до настання строку платежу

Джерело: складено авторами на основі [5, с. 189].

$$N = 15 * ROE + 10 * ROA + 10 * CIN + 10 * NIM + 15 * NI + 15 * CA + 10 * ASSETS + 15 * CAPITAL \quad (1),$$

де ROE — прибутковість капіталу;
 ROA — прибутковість активів;
 CIN — співвідношення доходів і витрат;
 NIM — чиста процентна маржа;
 NI — чистий прибуток;
 CA — показник достатності капіталу;
 ASSETS — активи банку (валюта активу балансу);
 CAPITAL — балансовий капітал.

Результати, отримані за методикою EuroMoney, залежать від рівня розвитку комерційного банку і його рентабельності. Зважаючи на досить незначну кількість показників у цій моделі, можна зробити висновок: що вище значення цих показників в оцінюваного банку, то вищий у кінцевому підсумку він отримує рейтинг [8, с. 163].

Слід відзначити, що застосування коефіцієнтного аналізу при визначенні рейтингу банку має істотну проблему: у банків з різною спеціалізацією та індивідуальною специфікою нормальні діапазони значень багатьох коефіцієнтів будуть істотно відрізнятися, тому результати такого аналізу за банківською системою будуть недостатньо точними. Також деякі практикуючі банкіри стверджують, що прості коефіцієнти та тра-

диційні практичні методи розрахунку на сьогодні вже є недостатніми при оцінюванні банківської діяльності [3, с. 348].

Недоліком регресійних методик, як і номерних і бальних, є нездатність визначити рейтинг, який можна використовувати під час розрахунку лімітів кредитування на ринку міжбанківських кредитів.

Єдиною методикою, що дає цифрову базу для розрахунку лімітів, є індексна. Використовуючи індексну методикою, визначають показники фінансового стану банку та вагові коефіцієнти для кожного з показників. Як правило, вибір вагових коефіцієнтів проводиться експертами на основі власного досвіду роботи, інтуїції та професійних знань.

Головна проблема індексного методу полягає у виборі найважливіших та найінформативніших фінансових коефіцієнтів. Кожний фінансовий коефіцієнт відображає певний напрямок діяльності банку [5].

Українські рейтингові агентства у своїй практиці застосовують для надання кредитного рейтингу чинну Національну рейтингову шкалу, яка введена в дію Постановою Кабінету Міністрів України "Про затвердження Національної рейтингової шкали" від 26.04.2007 р. № 665.

Національна рейтингова шкала передбачає надання довгострокових (більше 1 року) і короткостроко-

Таблиця 3. Національна рейтингова шкала (короткострокові кредитні рейтинги)

Інвестиційні рівні	
uaK1	Позичальник або окремий борговий інструмент характеризується найвищою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Фінансовий стан такого позичальника дає змогу запобігти передбачуваним ризикам у короткостроковому періоді
uaK2	Позичальник або окремий борговий інструмент характеризується високою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Фінансовий стан такого позичальника достатньо високий для того, щоб запобігти передбачуваним ризикам у короткостроковому періоді
uaK3	Позичальник або окремий борговий інструмент характеризується достатньою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Фінансовий стан такого позичальника задовільний для того, щоб запобігти передбачуваним ризикам у короткостроковому періоді
Спекулятивні рівні	
uaK4	Позичальник або окремий борговий інструмент характеризується низькою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Фінансовий стан такого позичальника недостатній для того, щоб запобігти передбачуваним ризикам у короткостроковому періоді
uaK5	Позичальник або окремий борговий інструмент характеризується дуже низькою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Фінансовий стан такого позичальника не дає змоги запобігти передбачуваним ризикам у короткостроковому періоді
uaKD	Позичальник оголосив дефолт за борговими зобов'язаннями

Джерело: складено авторами на основі [5, с. 11].

вих (до 1 року) кредитних рейтингів. При цьому виділяються два рівні рейтингів: інвестиційний і спекулятивний [6, с. 388].

Найвищим рівнем довгострокового кредитного рейтингу є uaAAA, потім ідуть uaAA, uaA, uaBBB, uaBB, uaB, uaCCC, uaCC, uaC і uaD — дефолт (табл. 2).

Короткострокові кредитні рейтинги включають uaK1, uaK2, uaK3, uaK4, uaK5 і uaKD (табл. 3).

Кожне рейтингове агентство в Україні, яке використовує Національну рейтингову шкалу для надання кредитного рейтингу суб'єктові, видозмінює цю шкалу у відповідності до критеріїв та ознак своєї методики.

ВИСНОВОК

Отже, існує багато зарубіжних та вітчизняних методів надання кредитно-рейтингової оцінки фінансового ризику банків, кожна з яких має свої переваги та недоліки. Це говорить про необхідність створення уніфікованої моделі рейтингової оцінки банків в Україні. Доцільним видається розроблення досконаліших методик оцінки фінансової стійкості банків, основою яких є прогнозування та економіко-математичне моделювання. На нашу думку, варто було б доповнити перелік показників фінансової стійкості, зокрема такими показниками, як рівень резервування за кредитними операціями, показником негативно класифікованих активів та аналізом грошового потоку, які мають важливе значення у рейтингових оцінках діяльності банків західних країн.

Література:

1. Боярко І.М. Методологічні особливості оцінки кредитних рейтингів у банківській діяльності // Економіка України. — 2012. — № 3 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://lib.uabs.edu.ua/library/Visnik/Numbers/1_28_2010/28_02_09.pdf
2. Єпіфанов А.О. Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання [Текст]: монографія / За ред. д. е. н А.О. Єпіфанова. — Суми: УАБС НБУ, 2007. — 286 с.
3. Колодзів О.М. Рейтингова система Camel як інструмент оцінки фінансової стабільності банку // Бізнесінформ. — 2012. — № 6. — С. 142—145.
4. Лунякіна Н.М. Управління ризиками підприємства / Н.М. Лунякіна // Економіка і менеджмент культури. — 2013. — № 2. — С. 70—75. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [file:///C:/Users/User/Downloads/ekmk_2013_2_17%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/ekmk_2013_2_17%20(1).pdf)
5. Мстоян К.В. Рейтингування як інструмент оцінювання надійності банку / К.В. Мстоян // Молодий вчений. — 2015. — № 2 (17). — С. 188 — 191 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2015/2/103.pdf>
6. Остафіль О.М. Комплексна оцінка кредитоспроможності позичальника як інструмент управління кредитним ризиком банку / О.М. Остафіль, М.К. Рубаха // Формування ринкової економіки в Україні. — Львів, 2009. — Вип. 19. — С. 387—396 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.lnu.edu.ua/faculty/ekonom/Form_Rynk_Econ/2009_19/54_Stattia_Ostafil_Rubakha.pdf
7. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30.10.1996 № 448/96-ВР [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80>
8. Рісін М.В. Рейтингова оцінка діяльності банків як інструмент аналізу фінансового стану / М.С. Рісін // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. — 2014. — № 2 (20). — С. 159—164.
9. Смолева Т.М. Сучасні методики оцінки кредитоспроможності позичальників банками України / Т.М. Смолева // Финансы, учет, банки. — 2014. — № 1 (20). — С. 241—245.

10. Стащук Д.М. Рейтингування банків у системі прийняття фінансово-інвестиційних рішень [Текст]: автореф. дис. к. е. н.: 08.00.08 / Д.М. Стащук; Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. — К., 2014. — 22 с.

11. Терещенко О.О. Оцінка кредитних ризиків: відповідність новацій НБУ міжнародній практиці / О.О. Терещенко // Вісник Національного банку України. — 2012. — № 9. — С. 4—12.

12. Якубенко С.С. Рейтингове оцінювання в прийнятті інвестиційних рішень підприємств — суб'єктів фінансового ринку / С.С. Якубенко // Науковий вісник Чернівецького університету. — Чернівці, 2013. — № 8 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://bsfa.edu.ua/files/konf/22032013/s4/Yakubenko_Hrublyak.pdf

13. Baourakis G.A. multicriteria approach for rating the credit risk of financial institutions / Baourakis G.A., Conisescu M., Dijk G., Pardalos P.M., Zopounidis C. // Computational Management Science — 2009. — № 3. — Vol. 6. — P. 347—356.

References:

1. Boyarko, I.M. (2012), "Methodological features of assessing of the credit ratings in the banking business", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 3, available at: http://lib.uabs.edu.ua/library/Visnik/Numbers/1_28_2010/28_02_09.pdf (Accessed 20 May 2016).
2. Epifanov, A.O. (2007), *Otsinka kredytopromozhnosti ta investytsijnoi pryvabylyvosti sub'iektiv hospodariuvannia* [Assessment creditworthiness and investment attractiveness of business entities], UABS NBU, Sumy, Ukraine.
3. Kolodziev, O.M. (2012), "Camel rating system as a tool to assess the financial stability of the bank", *Biznesinform*, vol. 6, pp. 142—145.
4. Linyakina, N.M. (2013), "Enterprise Risk Management", *Ekonomika i menedzhment kultury*, vol. 2, pp. 70—75.
5. Mstoyan, K.V. (2015), "Reyting as a tool for evaluating of the reliability of the bank", *Molodii vchenii*, vol. 2 (17), pp. 188—191.
6. Ostafil, O.M. and Rybaha, M.K. (2009), "Comprehensive assessment of creditworthiness of the borrower as a tool for credit risk management of the bank", *Formuvannya rinkovoi ekonomiku v Ukraini*, vol. 19, pp. 387—396.
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), *The Law of Ukraine "On State Regulation of Securities Market in Ukraine"* available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80> (Accessed 20 May 2016).
8. Rusin, M.V. (2014), "Rating score of banks as a tool for financial analysis", *Visnik Universitetu bankivskoi spravy NBU*, vol. 2 (20), pp. 159—164.
9. Smoleva, T.M. (2014), "Modern methods of assessing the creditworthiness of borrowers Ukraine", *Finansy, uchet, banki*, vol. 1 (20), pp. 241—245.
10. Stashuk, D.M. (2014), "Rating banks in the system making financial and investment decisions", Ph.D. Thesis, Kyiv National Economic University, Kyiv, Ukraine.
11. Tereshenko, O.O. (2012), "Credit Risk Assessment: compliance with international practice innovations NBU", *Visnik NBU*, vol. 9, pp. 4—12.
12. Yakubenko, S.S. (2013), "Rating assessment in making investment decisions companies — of financial market", *Naukovii visnyk Cherniveckogo universitetu*, vol. 8, available at: http://bsfa.edu.ua/files/konf/22032013/s4/Yakubenko_Hrublyak.pdf (Accessed 20 May 2016).
13. Baourakis, G.A. (2009), "Multicriteria approach for rating the credit risk of financial institutions", *Computational Management Science*, vol. 6, pp. 347—356.

Стаття надійшла до редакції 02.06.2016 р.